

MAHALLİ İDARELER REFORMU: “DEMOKRATİKLEŞME” Mİ, “EYALET SİSTEMİ” Mİ?

Aydınlık Dergisi, 30 Mart 2003

Yıldırım Koç

TÜSİAD, Avrupa Birliği, OECD, Dünya Bankası, Avrupa Konseyi, ANAP, diğer partilerin büyük bir bölümü ve AKP, yerel yönetim reformu istemektedir.

Çağımızda ulus-devletlere yönelik bir ulusötesi sermaye saldırısı söz konusudur. Türkiye’de bu saldırı çok daha yoğun; çünkü Türkiye Cumhuriyeti, mazlum milletlere örnek olmuş bir İstiklal Harbi (Bağımsızlık Savaşı) sonucunda kurulmuştur. Türkiye’ye gelen bazı yabancıların çantalarından Sevr haritasının çıkması bir hata değil, kafalarının arkasındakini ortaya döken bir patavatsızlık. Yerel yönetim reformu adı altında gündeme getirilen öneriler, bu saldırının bir parçasıdır.

Recep Tayyip Erdoğan’ın başbakanlığında oluşan 59. Hükümetin 18 Mart 2003 günü okunan programında da yerel yönetimlerde köklü değişiklikler öngörülüyordu:

**“Merkeziyetçi ve hantal yapıların aşılması bakımından;
Katılımcı ve çoğulcu demokrasi ve yönetimde etkinlik ilkeleri doğrultusunda,
Hükümetimiz döneminde kapsamlı bir yerel yönetim reformu gerçekleştirilecektir.
• Ulusal öncelikler ile yerel farklılıklar barıştırılarak kamu hizmetlerinin yerinden
karşılanması temel ilke olacak, merkezi yönetim tarafından yürütülmesi zorunlu olmayan
hizmetler, kaynaklarıyla birlikte yerel yönetimlere devredilecektir.
Bakanlıkların taşradaki görev ve yetkileri, Valiliklere ve İl Özel İdarelerine devredilecektir.
Yerel tercihler dikkate alınarak, sağlık, eğitim, kültür, sosyal yardımlaşma, turizm, çevre,
köy hizmetleri, tarım, hayvancılık, imar ve ulaşım hizmetlerinin il düzeyinde karşılanması
sağlanacaktır.”**

İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan yeni kanun tasarıları, bu anlayış çerçevesinde düzenlenmiştir ve büyük sakıncalar içermektedir.

Bu kanun tasarıları kanun halini alırsa,

- Türkiye Cumhuriyeti’nin üniter devlet yapısı parçalanarak 81 eyalet yaratılacaktır;
- Türkiye Cumhuriyeti’nin sosyal devlet niteliği tamamiyle ortadan kaldırılacaktır.
- Ayrıca, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü yok edilecektir ve
- İl özel idarelerinde ve belediyelerde çalışanlar, sözleşmeli personel statüsüne geçirilecektir.

Hazırlanmış bulunan kanun tasarıları iki tanedir:

- Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı
- Merkezi İdare ile Mahalli İdareler Arasında Görev, Yetki ve Kaynak Paylaşımı ile Hizmet İlişkilerinin Esasları Hakkında Kanun Tasarısı

Bu kanun tasarıları kanunlaşırca, merkezi idarenin görevleri adalet, savunma, güvenlik, dış politika, maliye ve hazine hizmetleri ile sınırlandırılacak; geriye kalan hizmetlerin çok büyük bir bölümü il özel idarelerine ve belediyelere devredilecektir. Hazine arazileri il özel idarelerine bedelsiz olarak devredilecektir.

Eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, gençlik ve spor, kültür, turizm, tarım, orman ve ağaçlandırma, hayvancılık, çevre, imar, kırsal ve kentsel altyapı ve benzeri hizmetler, il özel idareleri ve belediyeler tarafından yerine getirilecektir.

Buna göre, Milli Eğitim ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Ulaştırma ve Haberleşme Bakanlığı olarak yeniden düzenlenecek bakanlıkların taşra teşkilatları olmayacaktır.

Bunların anlamı, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının parçalanarak 81 eyaletin yaratılacağıdır.

Tasarıda "Kamu kurum ve kuruluşları piyasada rekabet koşulları içinde üretilen mal ve hizmetleri üretmez ve piyasada haksız rekabet oluşturamaz; bu ilkelere aykırılık teşkil eden bütün birimler tasfiye edilir ve yenileri kurulamaz" (M.2/h) denilerek, tam bir özelleştirme savunulmaktadır. Bu anlayışa göre, özel sektörün ürettiği malları ve sunduğu hizmetleri kamu kurum ve kuruluşları kesinlikle üretemeyecek ve sunamayacaktır.

Mahalli idare hizmetlerinden yararlananlar, yararlandıkları hizmetin bedelini ödeyecektir.

Bunların anlamı, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerinden olan sosyal devlet anlayışının tamamıyla ortadan kaldırılmasıdır.

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yok edilmesi ve il özel idareleri ile belediyelerde çalışanların sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi de açıkça yer almaktadır.

Bu tasarıların kanunlaşması durumunda, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, üniter yapısını kaybedecek ve sosyal devlet ortadan kaldırılacaktır. Bu arada, Köy Hizmetleri Gn.Md. işyerleri de, YSE Gn.Md. öncesindeki ilişkilere geri dönecektir.

Yerel Yönetimler Reformu, "demokratikleşme" adı altında Türkiye'de ulus-devletin tasfiye planında yeni bir aşamadır.